

L'AMIC DE LES ARTS

GASETA DE SITGES

ANY I

SITGES. MAIG DE 1926

NÚM. 2

«L'AMIC DE LES ARTS»

DIRECTOR :
JOSEP CARBONELL I GENER
ADMINISTRADOR :
DOMENEC FORMENT I MILÀ
SECRETARI DE REDACCIÓ :
RAMÓN PLANAS I IZABAL

AQUEST NÚMERO DE «L'AMIC DE LES ARTS» HA ESTAT REVISAT PER LA CENSURA

— La subscripció a L'AMIC DE LES ARTS val dotze pessetes l'any. Aquesta quota dóna dret d'entrada a totes les festes culturals que organitzi durant l'any la gasetà. A Sitges la subscripció serà requerida cada mes.

BUTLLETÍ

Potser fora descortesia de part nostra no constatar, (emparant-nos per no fer-ho en personals modèsties), la simpatia amb que fou rebut el primer número de L'AMIC DE LES ARTS. Simpatia unànim, pot dir-se, dels millors; de totes aquelles persones que entre nosaltres representen quelcom intel·lectual o socialment parlant. Cal agrair l'honor de les espontànies felicitacions eixides de semblants amics i gavar-se d'haver sabut cristallitzar una fretura que, sense condensador precís, restava dolorosament improductiva. Si un sol número de la nostra gasetà ha merescut ja tantes mostres d'aprovament i de complaença, ¿qué no es pot esperar de la més assídua i ponderada labor cultural que L'AMIC DE LES ARTS s'ha promés de realitzar?

I després d'aquesta simpatia escollida, l'altra gran simpatia del poble. Si la primera afalaga, aquesta obliga.

Nombre d'amics i d'amigues saluden gojosos l'aparició de la gasetà i l'anunci verbal que diversament hom els ha fet de les més imminents realitzacions culturals. Fèrvidament demanen que s'obri la biblioteca de la qual es ve parlant. I la volen amb tot el confort, no de qualsevol manera amb taules desballestades i brutes. Volen que pugui ésser un lloc de reunió plaent on igual s'hi trobi una lectura fàcil, (la darrera documentació sobre l'esport preferit o la última moda),

que la que major pau i silenci requereixi.

¡Benvinguts siguin tan nobles afans i que ben tost una tan intensa campanya cultural dongui el seu fruit produint entre nosaltres uns quants exemplars, —no gosem demanar encara tota una generació, —dels homes que ens calen. Esperits ben raçats i oberts a tots els vents del món; íntegres sense timidesa i comprensius sense migradesa. Aquests són els personatges que incessantment sollicita un medi tant bell, tant estilitzat, amb tant de valor universal com és Sitges; els homes que li calen per ascendir gloriosa al destí de vila lliure i d'esperit preeminent que li voldríem conquerir de seguida que l'àrea de la vila es trobi efectivament unida a la de Terramar i el nostre programa cultural s'augmenti amb el que patrocinava en les seves albes la societat urbanitzadora d'aquell sector.

Si bé s'esguarda el tremp actual de la nostra gent, (i el que mira te consciència de que per arribar a semblant alçària cal el concurs decidit, franc, de tothom), es veu de seguida que hi ha sengles prejudicis per abatre, molta de migradesa local per amputar, una deu de simpatia per encetar.

Aquesta deu de simpatia és la que L'AMIC DE LES ARTS ha vingut a revelar amb la seva aparició. Ma estesa incessantment als quatre vents sitgetans, serveixi la nostra gasetà d'exemple a tots els seus adeptes i llegidors. Tal com nosaltres no hem fet en aparèixer exclusió de ningú, que ningú vulgui sollar-se amb un refús incivil del nostre moviment. Que no sigui, per vosaltres, amics, que ja propugneu les idees de L'AMIC, la feina de judicar-vos segons l'alta de mires amb que tothom és tractat des de l'alta posició cultural en que L'AMIC DE LES ARTS està per essència situat.

LA VILA

(A cura de Domènec Forment)

EL «PAVELLÓ ROGER DEERING»

L'importància que la construcció del *Pavelló Roger Deering*

te per Sitges, no ha estat copsada per la generalitat de la població. És més: algú vegé amb notòria extranyesa l'entusiasme amb que s'emprenia la seva edificació i, encara, els llegats i donatius d'aquelles persones que amb una idea exacta de ço que representa, han contribuït a que fos una prompta realitat l'esplèndida idea de dotar la nostra vila de tan profitosa institució. Per tal de donar, doncs, als nostres llegidors una versió exacta de ço que ha d'ésser aquest nou pavelló de l'*Hospital de Sant Joan Baptista*, hem visitat el doctor Benaprés, ànima forjadora de les més belles idealitats sitgetanes.

Antípod de un gran *Saló de passos perduts* és aquesta saleta íntima on esperem i tot esperant divaga el nostre esperit a l'entorn de la mateixa. Si hom ens deia de batejar-la per la història, —Història de Sitges, s'entén— en diríem *Saleta d'espirituals records*. Resseguim les parets on hi ha ben representats tots els artistes que han passat per Sitges: Russinyol, Cases, Más i Fondewila, Utrillo, Sunyer, Casanyess, Bergnes, Sisquella... deixaren ací bella penyora de llur afecte a la casa patrícia. I una testa zaugusta, —present de la Mancomunitat de Catalunya al metge a qui tocà l'honor de vetllar less darreres anyades del seu Fundador i Primer President, —vigila tutelar des d'un fornícül que no sigui torçada la legítima espiritualitat del confortable redós. Ací vegèrem per primera vegada, —sembla avui!— a Josep Carner hores abans d'aquella *Festa de la Poesia* de tan bella recordança, perorar amb el somris equívoc en que es complau sobre les lleis fonamentals de la convivència matrimonial. En aquesta mateixa saleta Didac Ruiz hi fou acollit talment com un Ulisses en el palau d'Alcinous; i ací és, en fi, on Torres-García, digne precursor d'un compte Keyserling, llegí les seves teories budistes sobre l'art.

Una remor de passos, el brogit d'una porta que es tanca, una rialla franca, esvaeixen les nostres cogitacions. El doctor Benaprés és davant nostre, prompte per les més detallades, per les més precises, per les més amables declaracions.

Una mica d'història

Per comprendre, —diu el doctor Benaprés,—ço que és i representa el *Pavelló Roger Deering* en el camp vastíssim de la lluita profilàctica i curativa de la tuberculosi, cal remontar-se al temps en que en vaig concebre la idea. No fou una pensada ni ei desig d'una emulació sense càlcul. La presidí aquell viu anhel de tots els homes en contacte amb el treball intel·lectual del món i la dinàmica de les activitats de cada especialitat.

Era el temps anterior a la guerra d'Europa, llavors que els doctors Verdes-Montenegro, a Madrid i Sayé, dintre de la Mancomunitat de Catalunya, començaven a moure's per a dotar allà i ací d'armament, (és aquest el mot tècnic), modern, efectiu, contra la terrible propagació de la malaltia. En aquell temps existia ja ací el *Patronat per la lluita contra la tuberculosi* amb tant d'entusiasme presidit per aquell que fou el meu car amic D. Emili Vidal-Ribas, amb sanatori a Terrassa i alguns dispensaris esparços per Catalunya. De fet, però, on l'armament havia assolit una importància i un caràcter més ultra-modern era a Alemanya. Sobrevingué la guerra, nombre de belles empreses culturals i científiques d'aquell país sofriren un estroncament i al tornar la normalitat, —normalitat ben relativa per cert,—ens trobarem amb que on la lluita havia assolit un més alt grau d'esplèndidesa i eficiència era a Nord-Amèrica i Anglaterra. Sir Philip Roberts, a Edinburg, acomplí una obra acabadíssima transformant el primitiu dispensari alemany en una institució més total i subdividida, pròpia per a la doble feina de prevenir i curar tot aïslant convenientment els atesos per la tuberculosi.

El Pavelló

Per aquell temps de la guerra fou quan cristallitzà el pensament que jo portava i que ja havia emés al construir-se el nou *Hospital de Sant Joan Baptista*, de dotar Sitges d'un *Hospital sanatori amb dispensari anexe* per a tuberculosos. Cal fixar-se en aquests mots: *hospital sana-*

tori amb dispensari anexe amb que batejo el Pavelló Roger Deering, puix representen una nova i més moderna modalitat de l'armament emprat en la lluita mundial contra la tuberculosi, modalitat que després he vist assolida i recomanada per la ciència francesa que és avui la que ha dit la última paraula en aquesta branca de la medicina.

Els vostres llegidors ja compondran — continua el doctor Benaprés, — que una explicació detallada de ço que ha d'ésser un hospital-sanatori modern per a tuberculosos prendria massa espai i temps. Podeu, però, anunciar que els nobilíssims propòsits que en nom de L'AMIC DE LES ARTS m'haveu fet seran, si a Déu plau, una bella realitat dintre el marc que comporta la relativitat precisa del nostre Pavelló i la vila de Sitges. En efecte: cal que l'hospital-sanatori amb dispensari anexe tingui una missió profilàctica, es a dir, que previngui per tots els mitjans a l'abast, (emprant els medis més moderns, elevat la cultura higiènica dels sitgetans), que la tuberculosi no trobi a Sitges camp propici. Sortosament no és aquesta una vila en la qual aquest flagell presenti caïres massa alarmants; cal tenir però, present, que l'indústria que ací més s'ha desenvolupat és la que el francès doctor Leon Bernard diu, en les seves obres, que els fisiòlegs anglesos assenyalen com la que dona un major tant per cent de víctimes tuberculoses. El primer pas per evitar-ho és el d'il·lustrar la gent per tal que no es mostri incivilitat reàcia a qualsevol mesura de control i precaució a que se la sotmeti.

La vostra segona dèria: *Que el Pavelló tingui una missió cultural* — cultura científica s'entén — procuraré també satisfer-la do tant el Pavelló d'una biblioteca especialitzada en l'estudi i cura de la tuberculosi; posant el nostre laboratori a disposició dels metges i estudiants de medicina que vinguin a Sitges, sempre que vulguin fer algun experiment sobre les últimes dades aportades pels especialistes. Per fi, yeurem d'atraure ací — quan hi hagi lloc — algun conferenciant i donaré a la vostra gaseta un periòdic recull de dades científiques sobre les novetats de la medicina.

Final

Heus ací en síntesi dues hores de conversa amb el doctor Benaprés. A Sitges és massa conegut l'encís de la seva paraula perquè hom s'abstingui de fer creure com ens han passat volant. Demés les ha acompanyat la taça de cafè i l'haban més perfumats.

I ens acomiadem de l'amable doctor tot regraciant-li d'haver fet tan del poble una iniciativa que, al principi, hauria pogut ésser concebuda pel seu sol personal interès. Això cal que també se sàpiga.

G. K. CHESTERTON A SITGES

Una toia de clavells i uns mots de benvinguda de L'AMIC DE LES ARTS han estat el «presentar armes» espiritual de Sitges a l'homenàs del Nord. El gest ha complagut extraordinàriament la seva tendresa fins a l'extrem d'escriure en una carta de gràcies: «You are kind enough to refer to my deplorable habit of writing. I only wish anything I had ever written were half so beautiful as that bunch of flowers, or likely to give anybody half so much joy and encouragement as it gave to us.» I Mrs. Chesterton i Miss Rodha Bastable van fent per ací d'osfensors vivents de la nostra admirativa delicadesa.

Chesterton a la Ribera passa just entre la terra i la volta del cel. Ajaçat a l'arenys l'abasta tot de punta a punta rociosa. I tot el paisatge esdevé al seu tacte immens cosa manyaga. Tal és la corpulència material i tal la imatge espiritual de l'home que ha tingut la gentilesa de cridar-nos a la seva taula.

Hom no pot a les poques hores d'haver ancorat vora seu, dir de Chesterton tots els caïres psicològics. Tot amb tot, però, una primera impressió domina des dels primers moments les successives que li aniran sobtant. Quan parla, quan pensa, quan mira, quan riu, Chesterton dona la sensació d'acaronar totes les coses inefablement. Aquesta seria la nostra primera anotació si tractéssim — feina de dies — de donar la volta a l'entorn del preferit autor britànic.

Hi ha en Chesterton una llei de contrastos, (contrastos que tenen una ascendència en els homes del moviment social-estètic prerrefaelista — un Morris, un Ruskin, — adoradors però, només de la Roma bella i no com Chesterton de la Roma santa), que es manifesten de seguida que sondegeu la seva ànima. L'home corpulent, l'home immens pastat en terres d'imperi, d'un imperi amartellat en ferro viu de Cromwell a Victòria, de Warren Hastings a Cecil Rhodes, es desfa d'amor per les coses humils, per les coses simples i petites, belles i callades que viuen heroicament la seva vida com els liris del camp sota el sol esguard benvolent de Déu. «Jo estim — ens diu en oferir-li, als postres, una cistella de fruites — les coses petites; aquestes cireres roges, els infants, les petites nacionalitats...»

Calia bé un cos així per hostal del cor que uns mots semblants vos revelen. Chesterton plorarà amb els humils; imprecarrà contra la vanagloria d'una ciència mortífera i contra la llei de potència cega; dirà la niciesia del raonament pur; exultarà la vida de cada u imprevisita i humana. I quan en ales de la fe es donarà cos i ànima a l'Església Romana, és que haurà trobat ell, l'home de cos lleoní, el fill de l'imperi material, l'imperi i l'imperialisme de la veritat autèntica i perennal que instintivament cercava. «De petit — ens diu al preguntar-li si creu que l'esperit de les converses de Malines respon a un sentiment general de l'esperit religiós anglès — freturava una Església menuda, reduïda, tota donada a la recerca de la veritat. Així fou la història religiosa d'Anglaterra. Després, però, sobtadament s'esvaí aquell neguit meu. La veritat m'aparegué als horitzons de Roma. Aquesta és la tendència de l'esperit religiós de la Britània d'avui.»

A la llum d'aquestes tres constatacions tota la vida i l'obra de Chesterton s'endeuina sense ombres. La seva bondat natural,

el xoc amb les tendències materials i la batalla lliurada per Roma són plans lògics on es mourà el seu humor, la seva ironia o la seva raó.

Algun dia potser serviran aquestes notes tan breus de peu a un estudi complet de Chesterton i la seva obra en relació amb dos o tres germans seus de lletres de diferent nació. Avui cal trencar-les per tal que restin breus com el temps d'un sopar és breu. I acabar-les alçant novament la copa per Mrs. Chesterton, per Miss Rodha Bastable i l'Ortodox paradoxal de la tan real paradoxa humana.

(JOSEP CARBONELL a La Publicitat.)

Carta de benvinguda de "L'Amic de les Arts" a G. K. Chesterton:

«Dear mister Chesterton: In name of Friends of Fine Arts I am giving you the most hearty welcome. Please accept your wife and you these carnations, characteristic of our village. It is highly pleasing for me to know that you are among us. You that are one of my strongest admirations and also the most formidable representative of British thoughts facing a secure future.

Sincerely
Josep Carbonell.

Resposta de G. K. Chesterton:

«Dear senyor Carbonell i Gener: I really do not know how to thank you sufficiently for your most charming and generous gesture of welcome.

You are kind enough to refer to my deplorable habit of writing: I only wish anything I had ever written were half so beautiful as that bunch of flowers, or likely to give anybody half so much joy and encouragement as it gave to us. My wife joins me in expressing her very warmest thanks: and hope we may meet at some time.

Yours very sincerely,
G. K. Chesterton.

Gilbert Keith Chesterton.

(Boix d'E.-C. Ricart.)

Algunes dades chestertonianes:

G. K. Chesterton és avui un dels escriptors més al dia d'Anglaterra. Periodista, poeta, novel·lista, assagista, filòsof, apolo-gista i fins i tot teòleg, ha produït una obra literària considerable. Nat l'any 1878, va créixer en l'atmosfera de ço que a Anglaterra se'n diu *Bread Church*, és a dir, l'Església anglicana liberal. Ben jove encara se'l barrejà al liberalisme polític. Començà la seva vida de pamfletaire a l'època de la guerra dels boers. En el curs de la campanya que va fer contra aquell conflicte, trobà a Hilari Belloc adherit a un mateix horror per l'imperialisme colonial. El primer i més important esdeveniment de la seva vida fou la lluita a favor d'Irlanda (1898-1900-1901). Fundà després amb el seu germà Cecil i Hilari Belloc un diari, *The New Witness*, on combaté asprement la corrupció política. Col·laborà al *Daily News* i a l'*Illustrated London News*. Fa dos anys que es convertí al catolicisme i *Sant Francesc d'Assís* és el primer llibre que ha escrit després de la seva conversió.

Anteriorment havia publicat: *Charles Dickens; L'anomenat dijous; El Napoleó de Notting Hill; La barbàrie a Berlín; Cartes a un vell garibaldí; Els crims d'Anglaterra; La clarividència del Pare Brown; Ortodoxia; Herètics i Petita història d'Anglaterra.*

IVERN: IMPRESSOR

VILANOVA

UNA CONVERSA AMB EL MESTRE CUSCÓ

(Reportada per Salvador Soler)

Assabentats de l'alta distinció de que acaba d'ésser objecte el Mestre Amadeu Cuscó, unit per tants de lligams d'afecte amb la vila de Sitges, ens traslladàrem al seu domicili per tal d'interviuar-lo.

Ens el trobem sentat al piano vestint un sueter casolà i esparpillant damunt el pentàgrama una corrua de formigues, sota el bàcul del seu llapis.

—*¡Vinga aquesta mà, Mestre Cuscó! ¡És una gran victòria!*

—Ja ho veieu: ha estat en el Concurs Nacional de Belles Arts, de Madrid...

—*¿I com vareu pensar en metre allà el vostre treball?*

—Per una banda o altra havíem de fer forat.

—*¿És de molta valor el premi?*

—Home: tres mil pessetes. El de més importància que s'hagi atorgat per música així en aquest país. Però ja compendreu...

—*Evidentment, cal estimar més l'importància artística de la recompensa.*

—I la companyia que he tingut. M'afalaga que vagi de braç del Mestre Turina, el mèrit del qual tothom reconeix.

—*¿I el Jurat?*

—El desconeixia en absolut; en les condicions del concurs ja es prevenia que romandria secret. Ara he vist els noms dels seus components. Els crec gent honorable i ben imparcial.

—*I la vostra obra en conjunt, ¿és copiosa?*

—Anem a pams. Segons el que entengueu per la meua obra. Jo consider que comença amb el meu primer «Quartet» executat fa dos anys a París i Brusel·les per un grup de La Haya i després donat a conèixer pel mateixos elements en un concert organitzat per l'*Associació Íntima de Concerts*, de Barcelona. Des d'aleshores he escrit dos «Quartets» més; ambdós inèdits i un d'ells és el premiat a Madrid.

—*I ara, ¿qué esteu fent?*

—Enllesteixo una «Sonata» per a piano i celo, en la qual tinc posades bones esperances.

—*¿I després?*

—¡Ah! Persistiré en la tècnica clàssica dels «Quartets» o, estrangeritzant-ho, «Quartors», si és que el primer mot us sona malament. És una música que m'entusiasma i a la qual rendeix culte i estudi fa més de deu anys.

—*¿Quins Mestres haveu tingut?*

—Morera i Vives, els quals aprecio i m'aprecien molt. Però em faig un tip de llegir cada dia, a desgrat dels meus quefers professionals.

—*¿I quins autors preferiu?*

—Entre els antics, Wagner i Beethoven. Dels moderns,

Rimsky Korsakov i Ottorino Respighi, Mestre de Santa Cecília de Roma, del qual precisament estic llegint, ¿veieu? *Pini di Roma* i *Fontana di Roma*, dos poemes simfònics exquisits. També em són familiars l'altre italià Casella i els francesos Claude Debussy i Maurice Ravel. M'entelmineix extraordinàriament una obra d'Otto Olsson: *Ten Variations on Ave Maris Stella*, escrita en modes medievals i a executar tota en tecles blanques.

—¿Modes medievals?

—Sí; és cap on es tendeix actualment en substitució de les dues escales actuals. Els modes medievals permeten operar en sis escales. Per exemple, prenent *do* per punt de partida, tindrem: doric, frigi, lidi, hipodoric, hipofrigi, mixolidi. Beethoven empra en el moment lent del *Quartet en «la» menor*, el mode lidi. Entre els moderns segueixen el sistema Rebikoff, Rabel, Olsson..

—Encisats, Mestre Cuscó. I de la vostra vida artística, ¿no ens en podrieu contar cap anècdota?

—No em feu riure. Encara que no ho sembli, he viscut molt, adolescència montserratina, joventut mig bohèmiana (per bé que no m'agradí el terme) mig claustral...

—¿Recordeu quelcom del vostre viure sitgetà? Les vostres primeres composicions per a les *Filles de Maria*; la vostra col·laboració amb les lletres d'En Pelàireia i l'Olivella; les serenades...

—Tot molt agradable, és cert, encara que allò fos jugar a música. Deixeu-me, però, anar fent dintre el meu reculliment actual. Com que no concorro a cenacles, ben poca cosa vos podria contar. Tanmateix em va fer molta gràcia, quan el director del *Quartet de La Haya* em preguntà quina càtedra exercia: —*Les orgues parroquials i la del Cine Pathé*— vaig contestar-li.

I encara sembla que vegi la seva cara enderiada, esguardant-me de dalt a baix.

EL PINTOR G. BERGNES

(Per Josep Carbonell)

Català de naixement i de família que ha donat a la renaixença de Catalunya un dels noms més il·lustres, —el d'*Antoni Bergnes de las Casas*,— el pintor Guillem Bergnes és, però, per formació un anglo-saxó. Jo diria que les mateixes virtuts, —tenacitat, austeritat puritana, — que feren triomfar a l'avi Bergnes dels contratemps que l'allunyaven de la seva vocació i auriolaren a la fi amb un bell èxit les empreses del filòleg, de l'hel·lenista, del moralista del vuitcents, mouen la voluntat del nostre pintor perdut a les albes de la seva juvenesa en estudis i col·locacions comercials ací i a Cuba, fins trobar a Nova-

York els lleures i el medi per a la franca expansió de la seva artística personalitat.

Deixeble de *Robert Henri* i d'*Homer Boss* a la *Henri School of Art*, partí llavors en Bergnes el temps que li restava lliure entre l'assistència freqüent a l'acadèmia, les visites als museus, l'amistat d'algun altre artista compatriota, (dels quals Nova-York mai n'és orfe), i la comprensió dels mestres moderns que exposaven a les galeries de la metròpoli nordamericana.

Els seus professors li feren estimar per damunt de tot *Franz Hals* i *Velázquez*, de l'obra dels

tals,—per a comprendre les temptacions que havien de seduir la passió pictòrica de *Guillem Bergnes*. En el fons es tracta d'una triple temptació general, assetjadora de tots els pintors americans i anglesos, que ha estat causa de nombroses obres dolentes i de rars, però molt honorables, mestres exemplars. Temptació de la llum, temptació del tipisme i temptació de la pintura dels museus.

Per un moment *Bergnes*, que ja amaba per igual el dot de *Rembrandt*, de *Velázquez*, de *Goya* i de *Franz Hals*; els moderns *Sorolla*, *Zorn*, *Zuloaga*,

Amadeu Cuscó

(Dibuix d'Agustí Ferrer.)

quals els museus neyorquins en tenen bells exemplars; i per les galeries Bergnes vegé la fama que hi rumbejava auriolant l'obra de dos pintors hispànics: llevant l'un, —*Sorolla*, —euskar l'altre, —*Zuloaga*.— El primer apareixia com un gran esbatanament de finestres a la llum feridora de les platges meridionals; el segon com un continuador dels museus i el precursor d'un casticisme pictòric noble i sense carrincloneria.

No cal pregonar gaire la psicologia d'un artista expatriat en un medi desposseït de tot encís normal pictòric i de tota tradició, —de l'encís i de la tradició, almenys, que fins ara han estat tinguts universalment com a

Chasse, *Sargent*, *Wistler* i la tècnica dels impressionistes francesos, es sentí arrebatat per l'enyorament de la terra paterna; terra arborada de llum, terra de paisatge, de passat, de tradició. El posat de les valors ètniques induïa l'esperit del nostre pintor. I després de concórrer amb algunes obres no gaire importants, obres impressionistes, a exposicions celebrades per llà l'any 1914 a la *Pennsylvania Academy of Fine Arts*, de Philadelphia, i a la *American Water Colour*, de Nova-York, Bergnes tornà a la terra dels seus morts on fora, en endavant, bo de viure, de meditar, d'aprendre, d'esguardar. No escollí malament; s'instal·là a

Sitges, miracle de la llum que freturava.

Les primeres produccions d'en Bergnes ací foren nombroses acuarel·les a l'aire lliure i alguns, molt pocs, olis. Aquella primera temptació, la de la llum, avalada per la moda impressionista, batia de ple l'esperit d'en Bergnes. Calia sucumbir-hi a fons per a deslliurar-se'n, per a copsar ço que en aquesta recerca lluminica hi hagués d'aprofitable per a la tècnica i l'absoluta coneixença del natural.

Esdevindria sobrerament prolix esmentar una a una les etapes del nostre artista i seguir-lo en les seves estades a Madrid, en plena natura per les costes de Garraf i en les excursions a França i Anglaterra on Bergnes s'abocà de ple a l'estudi dels mestres anglesos. I ho fora encara enumerar les monjoies de les seves temptacions que foren, altrament, els passos generals de molts de pintors de l'edat d'en Bergnes; passos en els quals són nombrosos els que s'hi aturen i van adquirint un virtuosisme simpàtic durant algun temps i decepcionador de seguida.

Idèntica cosa esdevé als pintors al donar-se a la segona i darrera de les temptacions artístiques que hem esmentat. El tipisme, el casticisme, ¡quanta de misèria si hom no sap eixir-ne a temps o s'hi rabeja fins a l'anècdota! I dels museus no en parlem. Cert que cremar-los com ho volia Marinetti fora una grossa pèrdua; però és encara més verídica l'afirmació dels que suposen semblant anhelament com un gran bé per a les noves generacions artístiques. L'artista que en el seu fur intern acaba per alçar-hi aquesta simbòlica pira i així es deslliura de la última i més prestigiosa temptació pot, sense deixar d'ésser un home normal, esperar un bell esdevenidor.

En Bergnes va fent això dintre l'esplèndida normalitat de la seva persona. El temperament anglosaxó, l'educació anglo-saxona, —temperament i educació d'en Bergnes,— repugnen de guisa general molt accentuada els extremismes espirituals. Hom aima de viure en mig d'un confortable realisme natural que en el millor dels cassos s'envolta de l'aristocratism més autèntic. Confesso la meua predilecció pels bons mestres de la pintura anglesa i tinc la noble inflexió que aquest temperament ha donat a la vida per una de les coses millors que ha produït la nostra espècie. I és simplement a aquest estadi on voldria veure arribar victoriosament a Guillem Bergnes de retorn de les seves estances meridionals i de les tres temptacions tan perilloses. Tot li ajuda i el gust hi és. Cada dia amb un major domeny de la tècnica, amb un ull més sensible i un amor més exclusiu, l'hora li arriba de començar a veure entremig de

les cendres de la primera jove-
nesa el caliu d'una perfecció sòli-
da i alada. Que *Reynolds, Gains-
borough i Lawrence* entre els
vells i *Wistler i Sargent i Chasse*
entre els moderns li siguin pro-
pícs.

(Vegi's la nota al peu de la pàgina 5.)

NOVES DE CATALUNYA

(A cura de Ramon Planas)

De temps els nostres amics de
Vilafranca malden, des de les se-
ves publicacions periòdiques, per
un retorn a la unitat comarcal;
per a reaplegar-se ells amb els
de Vilanova, amb els de
Vendrell, amb els d'Arbós,
amb els de Sant Sadurní,
amb nosaltres, i vivificar
en comú la *Comarca Pe-
nedesenca*. Esforç constant
que ha estat apreciat tot-
hora per nosaltres en el seu
just valor, però no sempre
compartit en els seus punts
de mira.

És evident, que la geo-
grafia històrica ens mostra
una Catalunya aplegada
en comarques naturals,
(l'Empordà, el Vallès, el
Camp de Tarragona, el Pe-
nedès, etc.) Hi ha, però,—
tal com ens ho remarca-
va suara el caríssim Josep
Carbonell,— moments en
els quals cal prescindir de
la història i esguardar l'ac-
tualitat amb una mirada
nova i sense prejudicis.

Temps enrera les *Comar-
ques Catalanes* foren una
bella realitat: també ho
fou la Catalunya comptal i
la Catalunya reial; tam-
bé foren una mena d'orga-
nització social els nostres
gremis. ¿Ho son, però, ara?
Decididament, no. Fora de
la *Comarca Empordanesa*
l'anomenada de la qual és feta a
base del llegendari i de la tradi-
ció, les *Comarques Catalanes* son
avui quelcom que pertany al pas-
sat. Les Comarques, *com actua-
litat vivent* resten avui per avui,
un bell panteig d'esdevenidor.
Cal, perquè un dia siguin una rea-
litat, que hom torni a pastar-les
de bell nou. Cal que comencem a
establir entre les diverses pobla-
cions penedesenques,—i que així
ho facin les altres comarques,—
una xarxa de lligams espirituals,
financiers, industrials, agrícoles,
polítics i artístics.

Aquest programa tindrà el seu
punt de partença en l'*Exposició
General d'Art al Penedès*, la prò-
xima celebració de la qual a Vi-
lafranca, hom prepara activa-
ment. Amb joia havem de salu-
dar l'anunci d'aquesta Exposició,
per tal com serà la primera pedra
de la *Unitat definitiva* del Pe-
nedès.

Mentrestant, però, no podem
abandonar l'idea de fer de Sitges,

que jau voluptuosa i solitària
arran del *Mare Nostrum*, sota
aquest sol eternament primave-
ral, i que d'ençà del descobriment
de Santiago Russinyol té una
tradicció i un esperit personalís-
sims, una vila d'esperit lliure.

Tinguin, però, confiança els
nostres amics penedesencs; men-
tres pretenim que Catalunya tin-
gui una Oxford, una Cambridge,
un Harward, una Lausanne, no
oblidem que, un dia, Sitges fou
el port natural d'Olerdola.

Els llibres que havem rebut.

Joan Puig i Ferrer: *Servitud*.
(Memòries d'un periodista). Bi-
blioteca Catalònia. Barcelona.

lògica amb que es descabdellen
els esdeveniments en *La Llanter-
na*, gran diari industrial.

Som del parer que, ço vera-
ment admirable en aquest llibre,
és la passió i l'interès vivíssim
que l'autor fa sentir al llegidor
en tot el curs de l'obra, malgrat
que en ella hi siguin totalment
absents les intrigues amoroses.
Són raríssimes les novel·les orfes
d'un conflicte amorós. *Servitud*,
però, dirà algú, no és pròpiament
una novel·la; és, més aviat, un
pamflet. Bé; cal però convenir
que és un pamflet amb descabde-
llament i amb tècnica de novel·la;
i com a tal la podem incloure en
aquest gènere literari. Que l'ar-
gument no giri a l'entorn de

que, de ben jove es llençà al Tea-
tre, i produí *La dama alegre*,
obra que ha estat traduïda al
francès i a l'alemany. Posterior-
ment, *El gran Aleix*, *La Dama
enamorada* i altres obres cotit-
zaren alt a Puig i Ferrer, dra-
maturg. Momentàniament aban-
donat el Teatre, el nostre autor
ha obtingut, de seguida de tre-
ballar-hi, ressonants triomfs en
la novel·la.

Cal esperar, doncs, d'aquest
home, que amb la ploma a la mà
dibuixa un cercle d'admiració al
seu voltant, fruits magnífics en-
cara.

PANORAMA

(Per Lluis Montanyà)

EL GRIS I EL CADMI

Josep Maria Junoy.

Un expert *barman*, ena-
morat del seu moderníssim
ofici, ultra les clàssiques
mixtures i les exòtiques be-
gudes en voga, confeccio-
nava, en obsequi als clients
generosos i *gourmets* un
original *cocktail* de la seva
creació: xampany, licors
preciosos, (kumel, ginebra,
kirsch), unes gotes de suc
de llimona, la indispensable
guinda confitada i corona va
la seva obra fent surar da-
munt la barreja opalina,
una esbalaïdora nau flame-
jant, un trocet de biscuit
impregnat en vell conyac.
Aquell *cocktail*, pasme i
admiració dels profans i si-
barítica delectança per als
iniciats, havia de paladejar-
se i deglutir-se amb lenti-
tud per tal de poder assa-
borir així, epicuricament,
el seu gust incomparable
que, tot i recordar el de
cada un dels seus compo-
nents, tenia, de més a més,
un *bouquet* únic i peculiar, propi
i inseparable del conjunt.

¿Per quina extranya coordina-
ció d'idees, la lectura de *El gris
i el cadmi*, de Josep M. Junoy,
ens ha suggerit el record de la
creació i orgull de l'excel·lent
barman?

La flama vestàlica de l'Amistat
i de la Mort, (de l'Amistat ven-
cedora de la Mort), com a culmi-
nació i compendi d'una barreja
de nòtules ràpides i diverses,
d'una sensibilitat ultramoderna;
el xampany picant i embriagador
de les aventures exòtiques — una
difumada i seductora evocació
femenina en cada una; — les notes
de color licoràcees i concentrades
dels paisatges i de les *coses vistes*,
amb l'àcid de les precises remar-
ques psicològiques i la dolçor
aixaropada de les divagacions
nostàlgiques i sentimentals; ultra
la frase de Lamartine que encap-
çala el llibre: *Ce nectar melangé
qui nous offre la vie*, hi deuen
haver influït.

«HOCKEY»: BOIX D'EN CANYELLES (COL·LECCIÓ PRATS)

Vegi's en nostre primer número l'article «Bon gust en els afers».

Cinquè volum de la Biblioteca
Catalònia, *Servitud* ha consolidat
el prestigi del novel·lista Puig i
Ferrer, qui és, des d'ara, una
de les primeres valors de l'actual
literatura catalana. Puig i Ferrer
és un ver escriptor de raça.
Quan, no fa pas gaires mesos,
publicà la seva primera novel·la
es produí un moviment d'admi-
ració davant la meravellosa em-
pena i vigoria que Puig portava
a la novel·la catalana. Ens sortí,
després de llençar la novel·la
curta, amb *Els tres al·lucïnats*,
obra que continuava la trajecto-
ria ascendent del rescent novel-
lista. Per fi, *Servitud*, al cap de
ben poc temps de dedicar-se el
seu autor a la novel·la, l'ha posat
als primers termes en aquest
gènere.

Aquestes *Memòries d'un pe-
riodista* han tingut un èxit resso-
nant, degut al seu doble interès:
l'anècdota, nexa del llibre, que
apassiona fortament al llegidor,
i l'interès dramàtic i l'admirable

l'etern conflicte i de l'eterna
atracció entre dona i home no
vol dir res. Aquest problema,
preocupació capdal dels fills
d'Adam i Eva, és natural que en
la novel·la hi tingui un reflector
potent. I es comprèn, l'esforç
enorme que ha de fer un novel-
lista quan escriu una obra pres-
cindint de l'amor. L'ha d'anar
aguantant a pols, seguríssim de
sí mateix.

L'intriga amorosa és tan lluny
en *Servitud* que es pot dir que
l'acció es desenrotlla entre homes
solament. Només incidentalment,
vagues figures femenines passen
de pressa.

La qual cosa no priva a l'obra
rescent de Joan Puig i Ferrer,
(que restarà com una de les se-
ves millors produccions), d'ésser
apassionant i de fer-se llegir amb
interès creixent fins a la fi.

Deiem, al començar aquesta
nota, que Joan Puig i Ferrer,
és un ver escriptor de raça. Efec-
tivament: cal recordar només

SITGES FESTEJA

Sitges demana una paraula clara
i jo li dic: —Dona'm un troç de mar.
Mes Sitges de la mar n'és tan avara
que ni un sospir daria de la mar.

I Sitges calla i com que calla encara,
soc jo l'enamorat que vol parlar,
i poso davant seu aquella cara
del que, essent ric d'amor, surt a captar.

—Sitges, palmera, pi, que ets blava i blanca
i ets deessa i gavina del cel clar,
que tens les mans que cremen i tens franca
la mirada i tranquil el sospirar
i tens un baluart que l'alça i tanca
com a regina d'eternal regnar.—

Ella m'escolta prò tot just m'esguarda.
Jo tinc un llarg sofrir del seu callar.
I així Sitges i jo passem la tarda
entre garrigues grises i la mar
mentre el Ponent és una gran ferida.

Hi ha una ampla pau que'm fa desesperar.

Sitges, la gran aimada, encèn la vida
prò és com la dona que se sent glàrida
i calla, que es complau fent-se estimar.

R. SURINYACH I SENTIES.

CARAGOL MARÍ

Diga'm, caragol sonor;
la cadència delicada,
es del teu interior
o del pur silenci nada?

Diga'm, caragol sonor;
la teva cançó tan fina,
diu l'estrofa del dolor
o de la joia divina?

Diga'm, caragol sonor;
la remor que mai no et deixa,
és d'amor o bé d'enyor
una queixa?

Diga'm, caragol sonor,
és ton ritme que somica
la fonada del record
o l'oblid que es fa musica?

J. A. RICART I FORMENT.

I potser, també, el deliciós regust que hi havem trobat, de coses tan dissembants i allunyades com els *Tableaux Parisiens*, del decadent Beaudelaire, els *Pastels* de l'acadèmic Bourget i les *Greguerias* de l'anàrquic Gómez de la Serna.

Les fulles esparses de *Les idees i les imatges* ens eren ja conegudes, com dels *gourmets* el gust dels varis integrants del *cocktail* al·ludit; llur selecció, però, portada a cap seguint un pla intel·ligent i la sensació d'unitat que ens donen així aplegades, invitant-nos a una lenta i serena degustació, ben diferent de la ràpida lectura quotidiana del diari, ens hi han fet trobar un nou sabor inigualable.

Ens ha colpit sobretot en el darrer llibre de Junoy, l'exactitud, diríem, plàstica, de les imatges, (joh! aquell plany groc d'acordió, sortint d'una porta verda!), que ens porta a imaginar-nos l'autor amb una paleta de pintor a la mà, donant a cada cosa—material o abstracta—el to just, la pinzellada definitiva.

És *El gris i el cadmi* un llibre sincer, i aquest és en els nostres temps el màxim elogi que pugui fer-se d'un llibre. Podríem dir, amb una frase que *Edmond Ja-*

loux aplicava al malaguanyat *Jacques Rivière*, que al llarg de les seves planes hom pot reconstruir una mena de *biografia de la vida espiritual* de l'autor, que és, sens dubte, una de les més interessants de la nostra generació.

En la seva nota sobre aquest llibre, es condolia *Josep Pla*, en termes vius, de la manca d'interès i de l'escàs entusiasme amb que és seguida l'obra d'en Junoy pels joves d'avui.

Voldríem posar en coneixement del senyor Pla, segurament poc en contacte amb els joves que encara no s'estan fent vells, que som en gran nombre els admiradors silenciosos i devots d'en Junoy i que les simpaties i dileccions, no per quietes i poc expansives, deixen d'ésser, perxò, profundes i apreciades.

DE GALERIA EN GALERIA

(Per Sebastià Gasch)

Per bé que el senyor Dalmau, actualment, sembli oposar un elàstic eclecticisme a la severa tria d'antany, les seves Galeries continuen essent les preferides de la selecció d'expositors barcelonins.

Aquesta quinzena, *Emili Bosc-Roger* hi exposa 7 pintures i 42 dibuixos. *Emili Bosc-Roger* està plenament situat dins les tendències retinianes que priven ací i que contrasten rotundament amb els corrents intel·ligents que presideixen el panorama pictòric europeu, els quals s'emporten tots els nostres sufragis. Cal, en efecte, que la intel·ligència ordeni la natura que se'ns presenta sempre a la nostra visió fragmentària i fatalment desordenada. Cal afirmar enèrgicament el predomini de la concepció sobre la visió. Cal acceptar sense reserves el predomini de la plàstica sobre la representació. En conseqüència, nosaltres exigim que el pintor ens ofereixi, no un fragment, sinó un tot. Nosaltres exigim que el quadre sigui una suma de valors, un organisme del qual hom no pot variar-ne el més mínim detall sense destruir-ne l'harmonia. Nosaltres exigim que el quadre—segons la frase de De Fayet—no sigui res més que un *petit monde entier*.

Per tant, *Bosc-Roger* no ha d'oblidar que la composició o ritme és la mateixa base de l'obra plàstica; que no hi ha obra plàstica sense ritme; que tot ha d'ésser subordinat al ritme, aquell ritme inexorable que ordena tots els elements que integren la tela, que regula l'agrupament de les masses, que disciplina la col·locació de les formes, el ritme sòlidament geomètric per mitjà del qual s'assoleix la unitat i sense el qual—segons Ozenfant i Jeanerret—no hi ha més que un munt

de pedres o un pilot de taques de color.

No obstant, dintre la tendència de mínim encaparrament i de menfotisme exacerbada que domina ací, *Bosc-Roger* és dels qui amb més frescor sap copsar la crosta superficial, el revestiment sensual dels objectes; dels qui amb més sensibilitat sap fixar l'encís fugisser de l'hora, del minut, de l'instant. Molt més reeixits, al nostre entendre, els dibuixos que les pintures, i, d'aquests, els més remarcables els marcats amb els números 7 (*Mongat*), 44 (*Port aquarel·lat*), i 42 (*Noies pentinant-se*), animats, tots ells, d'una aguda sensibilitat.

En un angle d'una de les sales d'aquestes mateixes Galeries, el pintor *Dali* exposa un petit quadret. I aquest si que ens dona una lliçó de ritme! L'obra de *Salvador Dali* sap satisfer plenament els nostres ulls, la nostra intel·ligència i la nostra sensibilitat. Aquesta petita obra mestra escultural, arquitectònica, de clàssica estructuració, on res no obeeix al caprici, a l'atzar o a la intuïció, on tot s'ordena sàviament, no fa més que refermar el sòlid prestigi d'aquest pur artista que es troba indiscutiblement situat al primer rengle dels nostres pintors.

En aquest mateix local la senyora *Maria Fresser* es revela com una bona aficionada.

Hi ha un art predominantment cerebral, un art en el qual la raó ha escanyat la sensibilitat, un art en el qual el cerebralisme ultrancer ha lograt extirpar radicalment el vestigi més infinitesimal d'humanitat. Pintura feta lògica: *Amédée Ozenfant* i *Ch. E. Jeanerret*.

Hi ha un art predominantment intuïtiu, un art en el qual l'instint i l'imaginació juguen un rol de primer pla, l'art de l'artista que ho fa tot a l'inspiració. Sensibilitat desbocada: el *Miró* actual i els sobrerrealistes.

Hi ha un art en el qual el cervell és atemperat pel cor i el cor contingut pel cervell, un art en el qual l'intel·ligència i la sensibilitat conviuen harmònicament, sàviament equilibrades i perfectament dosades, un art que obeeix a lleis *eixides*—segons *Roger Bisière*—*d'una matemàtica superior on la raó i la intuïció es completen i es sostenen*. Art clàssic (1) per excel·lència: *Pau Picasso*.

De les tres classificacions tot just efectuades, la tercera és la que, no cal dir-ho, cal acceptar

(1) En els nostres articles la paraula *classicisme* és, sovint, repetida. Cal, però, no oblidar el que segueix: En parlar de classicisme no ens referim certament al gest, a l'actitud, a la pose, no ens referim a la camella endarrerada que—després de la *Noia de la galleda*, de l'escultor Bernard—ha fet tantes desgràcies entre els neo-clàssics de cartró. Per nosaltres tan clàssica és la *Femme a la Mandoline*—aquella meravella cubista de *Picasso*—com l'*Odalisc* de *M. Ingres* o el retrat de la *Fornarina* de *Rafael*.

incondicionalment, la única que cal recomanar. Les dues divisions fetes en primer lloc—per bé que forçosament incompletes car no contenen més que una part de aquella *veritat estètica total*, cara a *Josep de Togores*—no són pas rebutjables. En efecte, la intel·ligència i la sensibilitat separadament, tot i presentant-se divorciades, són dues valors ben apreciades i no gens menyspreuables. El que no es pot acceptar de cap de les maneres és l'art orfe en absolut i d'intel·ligència i de sensibilitat.

Aquest és el cas de l'art que ens ofereixen aquesta quinzena en les *Galeries Laietanes* els senyors *A. de Ferrater*, *E. Meifren* i *F. Vidal Palmada*.

En la sala del fons de les mateixes Galeries els Srs. *Jener* (pare i fill) i *E. Navarro* presenten unes mostres d'una mena d'art decoratiu de botiga de modes.

En inaugurar-se els *Establiments Maragall*, semblava que un vent de renovació bufava contra aquestes sales. En inaugurar-se aquests Establiments, semblava que una tramuntana benefactora havia escombrat definitivament la pols i el tuf de sala i alcova que hi regnaven. Malauradament no ha estat així.

El Sr. Parés, en contemplar les teles penjades damunt aquestes parets, no deu enyorar, certament les teles que, en el seu temps, ell amorosament hi penjava. El Sr. Parés deu trobar-se encara en el seu element, deu trobar-se encara com peix en aigua. En efecte, la mena de pintura que ens és servida habitualment en aquesta acreditada casa no difereix sensiblement de la mena de pintura que ens hi era servida quan aquestes sales eren el refugi insubstituïble dels fòssils diplomats, medallats i condecorats.

Actualment hi exposen llurs productes terriblement insípidos aquells bons senyors de la coneguda *Agrupació d'Aquarel·listes de Catalunya*. Ens imaginem aquests senyors com uns concursants que lluiten asprament entre ells per tal d'adjudicar-se la Medalla de la Banalitat. Individus del Jurat d'aquest concurs, no vacil·lariem a classificar els concursants *ex aqua*.

Un grup d'amics del pintor Guillem Bergnes ha iniciat una subscripció per tal d'adquirir una tela seva i oferir-la a la Galeria Municipal, on ja hi ha aplegades altres obres de Joaquim Sunyer, d'Arcadi Mas i Fondevila i Agustí Ferrer. Aquesta subscripció encara no s'ha clos. Preguem, doncs, a tots els *amics de les arts*, de Sitges, que encara no ho hagin fet, s'apressin a contribuir-hi.

La tela escollida reproduceix un bell recer de roques, (les tan sitgetanes roques de Sant Sebastià), a ple sol. És una pintura molt viva i tècnicament reeixida. La passió d'en Bergnes pels violents contrastos de la llum, per les grans masses de color mestriolament llençades damunt la tela ha lograt produir ací una obra justa d'arquitectura i de to.

NOVES DEL MÓN

(A cura de Salvador Soler.)

HONGRIA

L'afer dels bitllets falsos.

Ja fa més de quatre mesos que l'afer dels bitllets falsos francesos aixeca a Hongria apassionades polèmiques. Des de que les primeres enquestes donaren a conèixer la qualitat de certs còmplices, tothom es preguntava si no n'hi hauria d'altres encara més elevats. Les respostes governamentals són assats febles. El Marqués Pallavicini, un dels caps legítimistes feu, dues voltes, declaracions concretes que afectaven l'honor del Comte Bethlen i de Rakowsky, ministre de l'Interior, però aquests darrers es limiten a negar-ho. La voluntat de misteri no ajudarà l'Hongria a rompre la cadena de desconfiança que l'envolta. Els recents debats parlamentaris han proporcionat a l'irredentisme hongarés una nova avinentesa d'afirmar-se, i tothom empra termes engendrators del tumulte. Griger, cristià nacional, preten defensar el govern bo i començant per reclamar la revisió del tractat del Trianon el qual, segons ell, és «la més gran ignominia de la història», «tenim el deure de mantenir la qüestió hongaresa a l'ordre del dia i no podem permetre que enlla de les fronteres establertes per aquest tractat, hom maldis per eternitzar la situació actual. El tractat del Trianon és un instrument indecorós, cruel, inhumà. És un crim incomparablement pitjor que els dels falsos moneders. La seva revisió és indispensable. És necessari que els homes de la Petita i Gran Entesa acabin per comprendre les nostres lamentacions. Si França ha pogut, durant varies dècades, no oblidar-se d'Alsàcia i Lorena, nosaltres tenim el dret de no oblidar la Transilvània i l'Alta Hongria (Eslovàquia), el Baeskea i el Banat». -- En lloc de ajupir-se sota el pes d'un afer evidentment immoral, Hongria planta cara i llença iradament sageses provocatives.

ANGLATERRA

La lletra de Lord Inchcape

Lord Inchcape, qui exerceix preponderant influència dins els centres de vida activa d'Anglaterra, no ha pogut amagar l'impressió desastrosa que acaba de produir-li, a París, la visió d'un gran país qui dona tots els senyals d'una esclatant prosperitat mentre les seves finances públiques es barallen amb les dificultats més grans.

«Fa deu o dotze anys, hom comprava amb una lliura 25 francs. Ara se n'obtenen 140, és a dir, que el franc que deuria valdre 10 penics en val menys de dos. No obstant, la prosperitat del país apar haver augmentat considerablement. Arreu es construeix. Els carrers són embellits. El Bosc de Bolonya no fou mai

tan ben agensat com ara; el tràfic automobilístic al llarg de l'Avinguda dels Camps Elisis és de 500% més considerable que no pas fa quinze anys: tothom va ben vestit, els magatzems són abarrotats de gent, els restaurants i cafés dels boulevards més freqüentats que mai. L'única economia que s'hagi pogut realitzar és la de la llargada de la faldilla de les dones. ¿Com, però, pot hom explicar-se aquesta paradoxa? No es veu enlloc una moneda d'or o d'argent. Només circula paper, el qual és terriblement desvaloritzat en relació a les monedes sanes d'Anglaterra, d'Amèrica, de les Índies i de molts altres països, ja que la confiança en la possibilitat, el poder i les intencions de pagament per part del Govern, és pràcticament esvaïda. El poble de França sembla que visqui en un paradís de folls. No vol ni reduir les despeses nacionals ni contribuir a les despeses administratives i militars, ni reemborsar els préstecs dels aliats sense la ajuda dels quals el seu país seria indubtablement ocupat pels alemanys d'un cap a l'altre. Si la França no es redressa i es nega a mirar fit a fit les realitats, no hi ha més que una eixida possible: la fallida nacional.

A Anglaterra estem gravats de càrregues pesants que són el resultat dels deutes provocats per la guerra, però cobrim les nostres obligacions tan interiors com exteriors, sense acudir a les estampadores de bitllets».

La premsa francesa, emprant el seu tradicional bon humor, rebut les afirmacions de Lord Inchcape, aduint que és fals que les robes curtes de les dones constitueixen una economia, tota vegada que porten aparellades les mitges de seda que fan la riquesa dels enriquits per l'inflació, els quals envaeixen els llocs de plaer on es troben sobretot estrangers que aprofiten la baixa del canvi.

NORD-AMÈRICA

França i Itàlia pidolant

França i Itàlia ens fan l'efecte d'aquelles famílies qui tenen un fill a Amèrica i del qual esperen, confiades, llur salvació. No cal dir que els nord-americans no s'entenen de feina.

M. Bérenger s'esforça a fer veure als Estats Units que a partir de 1930 el plà Dawes ha de funcionar plenament i que la França rebrà aleshores anualment trescents milions de dolars; la qual cosa significa que els compromisos de França per les primeres anualitats es troben lligats de certa faïso, als pagaments d'Alemanya. Apar que el públic americà s'ha impressionat, a la fi, per l'insistència amb la qual M. Mellon ha sostingut davant el Senat que no era just demanar a les nacions deutores més de ço que verament poden pagar i que l'estabilització de les finances eu-

ropees era més important per Amèrica que el recobriment integral de tots els seus crèdits.

Anant a Itàlia, l'emissió de cent milions de dòlars que sol·licita no es veu, per ara, coronada per l'èxit, degut en gran part a la campanya anti-feixista menada pel Ku-Klux-Klan; organització que, en realitat, te més puixança i eficàcia que no pas la que s'albira a través de les reproduccions carnavalesques d'ací.

ECONOMIA I FINANCES

(A cura de Salvador Soler.)

DEVÈS UN BANC COMARCAL

Arràn de l'article de Domènec de Bellmunt a *La Publicitat* sobre l'organització comarcal, la *Gasetta de Vilafranca* trenca una llança a favor de l'integritat del Penedès i ens fa assenyalamment retret a nosaltres, sitgetans, de no dir-nos ni sentir-nos penedescs amb l'intensitat que Port de la Selva rendeix culte a l'Empordà.

La veu arriba a nosaltres en moments ben propicis, tot ferint la nostra sensibilitat amb occisió materna. ¿Escal, però, des d'aquest lloc, recollir el plany? Creiem sincerament que si.

Fa temps que un seguit d'esdeveniments ens ensenya com caldria teixir un lligam, potser el més fort, entre totes les contrades penedescs. Ens referim al lligam econòmic, basament de tot altre nexa, si es vol que les actuacions d'ordre estrictament espiritual no vivotegin migradament i amb un deix d'impotent romanticisme.

Fallida l'actuació del Banc de Vilanova, no ens resta a la vora altra entitat genuinament comarcal que el *Banc del Penedès* rodejat de petits banquers rudimentaris. I al voltant d'aquest cercle, les Sucursals o Agències de grans establiments bancaris qui, a despit de llur amplitud, no satisfan ni poden satisfer les ànsies legítimes de la comarca, a causa de llurs disposicions estatutàries. Facilitats financieres, demandes de crèdit, avalament de lletres a llarg termini, protecció agrícola, són altres tants capítols absolutament defesos pel règim exterior d'aquestes institucions, no obstant xifrar llur estabilitat «provincial» i els aventatges de llur expansió, en el treball de drenatge del diner aliè devès la casa matriu.

Celebraríem que fòs un defecte òptic nostre la visió que ens apar invariablement tocant al capital català. Fem estalvis perquè d'altres se'n gaudeixin a llur albir bo i utilitzant los en empreses assats llunyanes i evidentment incontrolades. Per comble, si algun dia les disponibilitats són ací exhaurides, no coneix ningú, a fora, la mà pròdiga del dia abans.

¿Perquè, doncs, no intentar l'enrobustiment o la transformació del *Banc del Penedès*, el qual nat d'entre les runes de la casa «Filles de Pacià Amiguet» ve desenvolupant-se amb inalterable honorabilitat? El seu capital de dos milions de pessetes no respòn, ni de bon troç, a la potencialitat de la comarca ni de Vilafranca mateixa, i és per això que opera amb prudència potser exagerada; però si a guisa de solidaritat econòmica penedescs s'anés d'arreu de la comarca a reforçar el seu fons inicial, tot procurant eixugar el ròssec de la firma predecessora, ultra l'estricta enrobustiment econòmic de l'entitat, s'establiria el degut equilibri entre els pobles cooperadors, els quals, a llur torn, haurien de beneficiar de l'organització bancària i construir la xarxa expansiva.

Mes ¿cóm donar a entendre a la gent que no tot ha d'ésser en la vida dels grans i petits rendistes, tallar monòtonament el cupó a la fi dels trimestres, ni declinar la gosadia d'invertir part de capital en altre paper que el d'obligacions anomenat «paper de vídua»? Cal desvetllar l'esperit de risc i coratge, que domina a Bèlgica i Anglaterra per tal de decidir-se a intervenir directament en la realització d'una obra d'amples mitjans, i res millor per això que la formació d'una entitat bancària comarcal qui fes participants dels seus guanys als seus mateixos protectors, tot vetllant pel progrés de les places que regiria.

A les hores caldria pensar d'obrir Sucursals en els principals centres de vida activa, tals com Vendrell, Vilanova, Sitges, Sant Sadurní, Arbós, Capellades... bo i utilitzant els elements particulars que en les poblacions respectives haguessin excel·lit en aquest ordre de treballs i coneixessin profundament la psicologia i moralitat de llurs coterranis.

Si l'existència d'altres organismes bancaris no ens fòs prou alliçonadora, potser hauríem de preguntar-nos si abans de crear una banca comarcal no hauríem d'obrir fonts de riquesa. Bancs forasters sojornen ací, doncs és senyal que les venes de la nostra terra són plenes de bona sang. I no se'ns vingui a fer-nos emmellar amb alguna que altre recent fallida d'entitats semblants a la que proposem, car si les d'aquest caràcter quan cauen s'aixequen, les de major volada cauen per a no rependre mai més el vol.

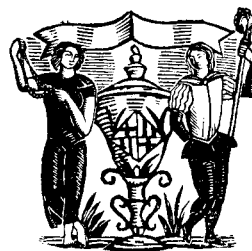
Honradament havem exposat ço que entenem per preeminent lligam comarcal. Tota altra empresa que es dugués a terme prealablement, seria obra de curta durada i fatalment orfe de l'alt patronatge que arreu del món està cridat a exercir un Banc eixit de les entranyes de la pròpia contrada amb les prestigioses característiques dels seus productes naturals.

GEL CANIGÓ

FABRICAT A SITGES

LA MÁXIMA DURADA
I PURESA

RAMÓN SUNYER

JOIER

CORTS CATALANES, 660

BARCELONA

Calçats Ramon Porta

**Models de fantasia
per a senyora**

Sant Francesc, 21 i 23 ♦ Teléfon 1589 ♦ Apartat 23

Ebenisteria PARERA

Sant Gaudenci, 7

Mobiliari de tots estils

Perfectes restauracions

**RESERVAT PELS
Laboratoris botànics i marins
representats a Sitges**

PER

JOSEP MASSÓ

2. PARELLADES, 2

T O R T

PARELLADES, 14

SITGES

JOIERIA

Bells models sota comanda.—Assortit de joies rebudes d'anomenats establiments de París.—Reepresentació directa de grans orfebreries de Pfforheim i Bremen.—Compareu sempre els preus i el bon gust dels models que oferesc.

Trobareu ací rellotges de les més famoses marques en avantajosa escala de preus.

Fusteria FORMENT

Sant Gaudenci, 4

Models originals per a marcs.

**Cortines de filferro galvanitzat
molt pràctiques.**

i Cuineu amb gas!

El sistema de calefacció més pràctic

MOSCATELL I MALVASIA

DE

SITGES

DEL COLLITER EXPORTADOR

B. CARBONELL I BATLLE

**ESPECIALITATS PEL GUST DELS
MERCATS DE LLÀ MAR**

TELÈFON 1333.

APARTAT 33.

CABLE CARBAT